

بہ نام خدا

ادبیات روسیه

(از روسیه باستان تا نکراسف)

دکتر سعیده دست‌آموز
عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء (س)

دکتر علیرضا ولی‌پور
عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	فصل اول. ادبیات روسیه باستانی
۱۷	۱-۱. کلامی درباره هنگ ایگور
۳۹	فصل دوم. ادبیات قرن هجدهم
۴۳	۱-۲. واسیلی کریلویچ تردیاکوفسکی (۱۷۰۳-۱۷۶۸)
۴۸	۲-۲. آنتیوخ دمیترویچ کانتیمیر (۱۷۰۸-۱۷۴۴)
۵۴	۳-۲. میخائیل واسیلیویچ لامانوسف (۱۷۱۱-۱۷۶۵)
۶۵	۴-۲. آلكساندر پترویچ سوماروکف (۱۷۱۸-۱۷۷۷)
۷۰	۵-۲. گاوریلا رویانویچ درزاوین (۱۷۴۳-۱۸۱۶)
۸۶	۶-۲. دنیس ایوانویچ فانویزین (۱۷۴۴-۱۷۹۲)
۹۲	۷-۲. آلكساندر نیکولایویچ رادیشف (۱۷۴۹-۱۸۰۲)

۹۹	فصل سوم. ادبیات قرن نوزدهم
۱۰۲	۱-۳. واسیلی آندریویچ ژوکوفسکی (۱۷۸۳-۱۸۵۲)
۱۱۲	۲-۳. آکساندر سرگیویچ گریبایدوف (۱۷۹۵-۱۸۲۹)
۱۳۶	۳-۳. آکساندر سرگیویچ پوشکین (۱۷۹۹-۱۸۳۷)
۱۸۲	۴-۳. میخائیل یوریویچ لرمانتف (۱۸۱۴-۱۸۴۱)
۲۰۵	۵-۳. نیکولای واسیلیویچ گوگول (۱۸۰۹-۱۸۵۲)
۲۳۲	۶-۳. ایوان سرگیویچ تورگنیف (۱۸۱۸-۱۸۸۳)
۲۴۸	۷-۳. نیکولای آکسیویچ نکراسف (۱۸۲۱-۱۸۷۷)

۲۶۷	فهرست منابع فارسی
۲۶۹	فهرست منابع روسی
۲۷۳	فهرست منابع الکترونیکی
۲۷۵	واژه‌نامه
۲۸۹	نمایه

مقدمه

آشنایی با ادبیات روسیه برای تمام افرادی که به زبان روسی علاقه دارند و یا به صورت دانشگاهی به یادگیری این زبان می پردازند، امری بسیار مهم و ضروری است. همان گونه که آموزش زبان روسی برای دانشجویان این رشته گام نخست در زمینه آموزش و پرداخت به ادبیات روسیه به شمار می رود، پژوهش در ادبیات روسیه نیز راه را برای شناخت عمیق تر زبان روسی و پژوهش های گسترده تر زبانی هموار می کند. آثار غنی ادبیات روسیه می توانند موضوعات متنوع پژوهشی را در اختیار زبان شناسان و کسانی قرار دهند که به پژوهش در حوزه آموزش زبان روسی و ترجمه علاقه مند هستند. نگرستن به ادبیات روسیه با نگاه زبانی اهمیت زیادی دارد و مرزهای دانش را در این حوزه گسترش می دهد. ادبیات روسیه ابزاری توانمند در زمینه آموزش کارکردهای ارتباطی ساختارهای نحوی زبان روسی است و در متدهای جدید آموزش این زبان، به ویژه متدهای متن محور نقشی کلیدی بر عهده دارد.

این کتاب حاوی شرح حال برخی از نویسندگان روسی و معرفی آثار آنها از عهد قدیم تا بخشی از قرن نوزدهم است و سعی دارد خوانندگان را تا حدودی با گنجیه ادبیات روسیه

آشنا کند. نویسندگانی که در این اثر به آن‌ها پرداخته شده همه در ردیف شخصیت‌های تأثیرگذار در ادبیات روسیه قرار دارند. در ابتدای امر بعد از بررسی ادبیات کهن روسیه، اولین نمونه‌های ادبی پدیدار شده در روسیه باستان معرفی شده‌اند. برجسته‌ترین اثر ادبیات روسیه در این دوره، «کلامی درباره هنگ ایگور» است که در این جستار به دقت مورد بررسی قرار گرفته و به تفصیل به آن پرداخته شده است. در ادامه نیز هفت تن از نویسندگان قرن هجدهم و هفت تن از نویسندگان قرن نوزدهم روسیه که به نوعی در قوام یافتن بن‌مایه ادبیات روسیه سهم داشته‌اند معرفی شده و آثار آن‌ها مورد بررسی قرار گرفته است.

بیشتر آثاری که تا کنون در ایران در مورد ادبیات روسیه نگاشته شده‌اند یا به زبان روسی هستند که امکان استفاده از آن‌ها برای مخاطب عام وجود ندارد و یا اگر به زبان فارسی تألیف شده‌اند، از منابعی در نگارش آن‌ها استفاده شده که اغلب به زبان روسی نیستند و از طریق زبان واسطه به فارسی ترجمه شده‌اند. علاوه بر این موارد، بیشترین آثار با محوریت یک نویسنده به نگارش درآمده‌اند. نوآوری این اثر در استفاده مستقیم از منابع به زبان روسی، استفاده از منابع فارسی و پرداختن به زندگی و آثار تعداد بیشتری از نویسندگان روسی در یک مجموعه است.

این کتاب رویکرد آموزشی دارد و می‌تواند به عنوان کتاب درسی برای دانشجویان رشته زبان روسی، زبان و ادبیات روسی و مترجمی زبان روسی در درس‌های درآمدی بر ادبیات روسیه، آشنایی با آثار ادبی ۱ و آشنایی با آثار ادبی ۲ استفاده شود که در مجموع هشت واحد از دروس دوره کارشناسی را تشکیل می‌دهند.

معادل روسی کلیه آثار و شخصیت‌ها و نیز اصطلاحات ادبی تأثیرگذار، در پاورقی آورده شده است. خواندن این اثر به دانشجویان زبان و ادبیات روسی، مترجمی زبان روسی، پژوهشگران در حوزه ادبیات تطبیقی و تمامی افراد علاقه‌مند به ادبیات روسیه توصیه می‌شود.